

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 342.9

АБРОСЬКІН В.В.

**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СЛУЖБИ НА БЛОКПОСТАХ
У ЗОНІ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ**

У статті доведено, що ефективність діяльності поліції щодо забезпечення публічної безпеки, виявлення правопорушників (зокрема, представників збройних, злочинних, організованих злочинних, терористичних груп), блокування їх пересування по території проведення АТО, в'їзду/виїзду на її межі, недопущення перевезення зброї, матеріальних активів, призначених для фінансування злочинної діяльності, безпосередньо залежить від наявності та ефективної роботи блокпостів та мобільних постів. Розкрито особливості розміщення, облаштування та безпосередньої роботи блокпостів першого та другого рубежів, у тому числі постійних (стаціонарних) та тимчасових; охарактеризовано повноваження поліцейських, що несуть на них службу. Визначено сутність процедури реформатування діяльності блокпостів.

Ключові слова: публічна безпека, Національна поліція України, антитерористична операція, адміністративне законодавство, реалізація, форми, методи, превентивна діяльність, адміністративна діяльність, блокпости, ефективність, взаємодія, удосконалення.

В статье доказано, что эффективность деятельности полиции по обеспечению общественной безопасности, выявлению правонарушителей (в том числе, представителей вооруженных, преступных, организованных преступных, террористических групп), блокированию их передвижения по территории проведения АТО, въезда/выезда на ее границе, недопущению перевозки оружия, материальных активов, предназначенных для финансирования преступной деятельности, напрямую зависит от наличия и эффективной работы блокпостов и мобильных постов. Раскрыты особенности размещения, обустройства и непосредственной работы блокпостов первого и второго рубежей, в том числе постоянных (стационарных) и временных; охарактеризованы полномочия полицейских, несущих на них службу. Определена сущность процедуры реформатирования деятельности блокпостов.

Ключевые слова: публичная безопасность, Национальная полиция Украины, антитеррористическая операция, административное законодательство, реализация, формы, методы, превентивная деятельность, административная деятельность, блокпосты, эффективность, взаимодействие, совершенствование.

It is proved in the article that the effectiveness of the police activities in ensuring public safety, the identification of offenders (including representatives of armed, criminal, organized criminal, terrorist groups), blocking their movement in the territory of ATO, entry/exit on its border, preventing the transportation of weapons, tangible assets intended to finance criminal activity directly depends on the availability and efficient operation of checkpoints and mobile stations. The peculiarities of placement, arrangement and direct operation of checkpoints of the first and second frontier, including permanent

(stationary) and temporary ones, are revealed. Characterized by the powers of the police officers who serve them. The essence of the procedure of reformatting the activity of checkpoints is outlined.

Key words: *public security, National Police of Ukraine, anti-terrorist operation, administrative legislation, implementation, forms, methods, preventive activity, administrative activity, checkpoints, efficiency, interaction, improvement.*

Вступ. Проведення антитерористичної операції передбачає насамперед протидію будь-якій терористичній діяльності, яка охоплює: вчинення терористичних актів і їх підготовку; вчинення насильства над фізичними особами, зокрема пошкодження їхньої власності; формування незаконних об'єднань фізичних осіб (збройних, злочинних, організованих злочинних, терористичних груп), а також вербування терористів; сприяння терористичній діяльності як моральним, так і матеріальним шляхом тощо. Зазначену діяльність та інші незаконні дії особи (правопорушники, злочинці, терористи) не можуть вчиняти дистанційно, оскільки у них виникає необхідність пересування по території та перевезення необхідних «матеріальних активів», зброї. Ефективність діяльності поліції щодо виявлення таких осіб, блокування їх пересування по території проведення АТО, в'їзду/виїзду на її межі, недопущення перевезення зброї, матеріальних активів, призначених для фінансування злочинної діяльності, безпосередньо залежить від встановлення блокпостів. Наявність великої кількості таких споруд здатна ускладнити організацію та здійснення терористичної діяльності, навіть якщо злочинцям відомо про їх місцезнаходження та розташування, це змушує їх змінювати та обирати нераціональні маршрути, що з великою вірогідністю призведе до їх виявлення та затримання.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз особливостей організації служби на блокпостах у зоні антитерористичної операції.

Результати дослідження. У науковій літературі під блокпостами запропоновано розуміти «загороджувальні укріплені контрольно-пропускні пункти з озброєною охороною» [1, с. 73], як правило, розташовані на території проведення антитерористичної операції, у зонах безпеки та прилеглих територіях у стратегічно важливих місцях – в'їздах і виїздах з населених пунктів. У національному законодавстві блокпост визначено: як «загороджувальний пункт у визначеному місці (на ділянці місцевості, у споруді або їх комплексі) в районі проведення антитерористичної операції, призначений для контролю за рухом людей, транспортних засобів, перевірки у осіб документів, що посвідчують особу, особистого огляду осіб і огляду речей, що при них знаходяться, огляду транспортних засобів та речей, що ними перевозяться, з метою запобігання несанкціонованому проникненню осіб на тимчасово неконтрольовану територію, проникненню з тимчасово неконтрольованої території учасників не передбачених законом збройних (воєнізованих) формувань, а також ввезення (вивезення) до/з району проведення антитерористичної операції предметів і речовин, вилучених з цивільного обігу або обмежених в обігу; оборони сил та засобів, залучених до проведення антитерористичної операції від протиправних посягань з боку не передбачених законом збройних (воєнізованих) формувань» [2] (п. 1.3 Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей, затвердженого наказом Першого заступника керівника антитерористичного центру при Службі безпеки України (Керівника антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей) від 14.04.2017 № 222ог). Важко не погодитись з М.М. Орловим, який зазначає: «бойові дії на Донбасі показали необхідність організації оборони не лише територій, а й окремих населених пунктів. Для швидкого розгортання як стаціонарних, так і мобільних блокпостів з метою протидії наявній реальній загрозі збройного опору діям наряду або нападу на територію посту з подальшим захопленням населених пунктів відповідними органами проводилася низка непростих заходів» [3, с. 12].

Блокпости переважно облаштовуються на основних та додаткових напрямках шляхів до населених пунктів відповідно до бойового розпорядження керівництва штабу АТО. При цьому їх бажано розташовувати таким чином, щоб вони були непомітні з великої відстані, щоб «мати ефект несподіванки».

Рішення про розміщення на місцевості блокпосту, його переміщення та зняття приймається виключно керівництвом штабу АТО. У разі зміни оперативної обстановки з метою оптимізації залучення особового складу підрозділів поліції керівництво ГУНП областей, де проводиться АТО, лише надає пропозиції на розгляд керівництву АТО щодо подальшого функціонування блокпостів, переміщення або припинення їх діяльності.

Функціонування блокпостів і організація несення служби регламентується такими нормативно-правовими актами: законами України «Про Національну поліцію», «Про правовий режим воєнного стану», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях»; Тимчасовим порядком контролю за переміщенням осіб через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей, затвердженим наказом Першого заступника керівника антитерористичного центру при Службі безпеки України (Керівника антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей) від 14.04.2017 № 222ог; Інструкцією про порядок перебування в районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки й оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, осіб не залучених та військовослужбовців, працівників правоохоронних органів та інших осіб, які залучаються до проведення таких заходів, затвердженою наказом Командувача об'єднаних сил від 26.04.2018 № 26; бойовими розпорядженнями керівництва АТО, в яких деталізуються вищевказані законодавчі положення.

Залежно від розташування блокпостів стосовно дорожнього коридору їх поділяють на блокпост першого рубежу та блокпост другого рубежу. Працівники правоохоронних органів, які несуть службу на блокпості першого рубежу, здійснюють: перевірку документів, що посвідчують особу та її право на керування транспортним засобом; огляд осіб, транспортного засобу та багажу (товару); видають відповідний контрольний талон; вказують подальший шлях транспортного засобу; звірку відомостей з контрольного талона з наявною фактичною інформацією; пропуск до тимчасово неконтрольованої території, під час якого забирають попередньо виданий талон; «виявляють та затримують осіб, які підозрюються у скоєнні кримінальних правопорушень або переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду або ухиляються від відбування кримінального покарання, та викрадених транспортних засобів; не допускають вихід заборонених вантажів (товарів) з тимчасово неконтрольованої території та, відповідно, перевезення таких вантажів (товарів) на таку територію; не допускають вихід терористів та їхніх пособників з району проведення АТО та проникнення їх у такий район; запобігають вчиненню терористичного акту та інших протиправних діянь; тимчасово обмежують (забороняють) рух транспорту, вантажів (товарів) та людей, які порушили порядок прямування на тимчасово неконтрольовану територію, і передачу їх відповідним компетентним органам» [2].

На блокпості другого рубежу працівники правоохоронних органів мають: здійснити повторну перевірку документів, наявних у особи (зокрема, на право керування транспортним засобом), провести огляд останнього, а також багажу чи вантажу, які перевозить особа; видати контрольний талон і скерувати на територію контрольного пункту в'їзду-виїзду; внести інформацію про особу та транспортний засіб до відповідних електронних баз даних (реєстрів); проставити відповідні позначки на наявному в особи спеціальному талоні, останній залежно від необхідності залишити особі чи забрати [2].

Розрізняють два типи блокпостів: постійні (стаціонарні) та тимчасові [4, с. 7]. Натепер лише на території Донецької області діють 16 стаціонарних та 17 мобільних блокпостів, де несуть службу підрозділи поліції особливого призначення інших областей спільно з працівниками поліції територіальних відділів та відділень ГУНП у Донецькій області. Крім того, у зв'язку з проведенням на території області оперативно-профілактичних відпрацювань з початку серпня створено 13 додаткових мобільних блокпостів. Загалом на території області щодобово на блокпости задіюються 126 працівників поліції територіальних підрозділів ГУНП області та 183 працівники поліції ГУНП інших областей. Всі блокпости облаштовані відеокамерами та забезпечені побутовими умовами для проходження служби та відпочинку, інформаційними стендами та стендами з нормативною документацією, дорожніми знаками, попереджувальними знаками.

Перші (стаціонарні блокпости) розташовують на головних дорогах, які мають важливе адміністративне та стратегічне значення, вони функціонують безперервно та облаштовуються необхідними приміщеннями та інвентарем (для вживання їжі, сну тощо) для постійного проживання правоохоронців. Другі (тимчасові блокпости) носять тимчасовий характер, тобто розташовуються на певний проміжок часу. Рішення про встановлення тимчасового блокпоста приймається залежно від конкретних обставин і реальної необхідності на підставі аналізу оперативної обстановки на території, як правило, на тих ділянках, які неможливо оминати та які не дають змогу робити швидкі маневри на транспортних засобах.

Службу на блокпостах мають нести всі представники правоохоронних органів, які залучені до складу АТО, визначених ст. 8 ЗУ «Про особливості державної політики із забезпечення дер-

жавного суверенітету України над тимчасово окупованими територіями в Донецькій та Луганській областях», серед яких – і працівники Національної поліції. Причому останні залучаються до несення служби виключно на блокпостах разом зі Збройними силами України, Державною прикордонною службою України, Державною фіскальною службою України та Національною гвардією України, на відміну від контрольних пунктів в'їзду-виїзду – «спеціально виділених територій на автомобільному шляху з комплексом будівель, спеціальних, інженерних, фортифікаційних споруд і технічних засобів, де підрозділами, що здійснюють державний контроль, здійснюється контроль за переміщенням та пропуском на тимчасово неконтрольовану територію та з такої території осіб, транспортних засобів, товарів» [2], на яких державний контроль здійснюють Служба безпеки України, Державна фіскальна служба та Прикордонна служба України [5, с. 18].

На постійних блокпостах службу несуть, як правило, такі зміни: 1) огляду (від восьми до десяти осіб, які розташовуються біля шлагбаумів і у зонах огляду); 2) вогнева (до якої обов'язково входять три особи – навідник-оператор, механік-водій, командир бойової машини піхоти, а також за необхідності до п'яти стрільків); 3) відпочиваюча (у складі десяти працівників правоохоронних органів), а також чотири працівники, які перебувають у резерві. Зазначене цілком відповідає науковим розробкам у цій сфері. Так, В.А. Євтушок зазначає, що «для організації та несення служби на блокпосту потрібно 32 особи: три зміни та чотири бійці резерву. Зміна огляду: шлагбаум № 1 (лівий) – три особи; шлагбаум № 2 (правий) – три особи; зона огляду № 1 (ліва) – дві особи; зона огляду № 2 (права) – дві особи. Разом десять працівників. Чергова (вогнева) зміна: навідник-оператор, механік-водій, командир БМП (БТР, БМД) – три особи. Стрільки – п'ять осіб. Разом вісім працівників. З особового складу наряду призначаються чергові кулеметники для знищення автомобілів, що намагаються прорватися. Зміна, що відпочиває, – десять працівників. Резерв – чотири працівники» [6, с. 85].

За такого розташування сил важливо організувати чергування на блокпосту таким чином, щоб відпочиваюча група могла досить відпочити, оскільки постійна втома працівників є одним із основних «ворогів»: якщо працівник втомився, не спав тривалий період часу, він засне, незважаючи на наявність спеціальної підготовки та навколишню небезпеку. Найнебезпечнішим періодом вважається нічний час, особливо з трьох годин ночі до п'ятої ранку, тому за наявності достатньої кількості особового складу можна виділити окрему групу для нічного чергування.

Ще одним важливим моментом, який потребує постійного контролю, є наявність цивільних осіб, які перебувають поблизу блокпоста. Справа в тому, що наявність таких блокпостів автоматично привертає увагу людей і викликає інтерес, а тому важливо не допускати сторонніх осіб у будівлю блокпоста, а також скупчення людей біля нього. З метою недопущення сторонніх осіб також встановлюються спеціальні «пропуск» і «відгук» – слово чи словосполучення, які необхідно повідомляти в усній формі негромким голосом, вони змінюються щоденно. Пропуск мусить знати весь особовий склад (для проходження через блокпост або перебування на території блокпоста), знати відгук мають ті особи, яких призначено у розвідку або командирами підрозділу, а також ті, що передають усні накази. Крім того, згідно з положеннями п. 2.6. Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей, затвердженого наказом Першого заступника керівника антитерористичного центру при Службі безпеки України (Керівника антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей) від 14.04.2017 № 222ог, «представники всіх органів і служб України під час виконання службових обов'язків мусять мати при собі службові посвідчення та представницькі картки, а інші особи, які прибувають у службових справах, – службові посвідчення» [2].

Загальний пропускний режим через лінію зіткнення контрольованої та неконтрольованої території здійснюється виключно за наявності у особи контрольного талона. Виняток становлять представники Збройних сил України, Служби безпеки України, Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної фіскальної служби України та їхні транспортні засоби, а також особи, уповноважені на виконання функцій держави, з обов'язковим супроводженням останніх, які перетинають лінію зіткнення за наявності відповідного письмового розпорядження керівника антитерористичної операції, а «пропуск через лінію зіткнення міжнародних спостерігачів Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в Україні, спостерігачів Спільного центру з контролю і координації питань припинення вогню і стабілізації лінії розмежування сторін, членів Місії Міжнародного Комітету Червоного Хреста та представників Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців визначається окремими інструкціями, затвердженими керівником АТО» [2].

Серед працівників, які несуть службу в межах блокпоста, обирається старший блокпоста, до обов'язків якого віднесено: призначення спостерігача (з метою контролю за сухопутною та повітряною територією); розрахунок кількості та розміщення вогневих засобів ураження; забезпечення підготовки особового складу до несення служби на блокпосту, зокрема бойового розрахунку, інструктажів, матеріально-технічного, методичного та медичного забезпечення підлеглих.

Додатково працівники правоохоронних органів, що несуть службу на блокпостах, поділяються на спеціальні групи: «управління, перевірки документів, огляду транспортних засобів (поділяється на підгрупу попереднього огляду та підгрупу поглибленого огляду), прикриття (поділяється на підгрупу охорони та підгрупу підтримки), застосування спеціальних засобів, управління мінно-вибуховими загородженнями» [4, с. 18]. Так, наприклад, старший групи, що проводить огляд осіб і транспортних засобів, має систематично спостерігати за рухом крізь блокпост і безпосередньо зупиняти людей і транспортні засоби перед шлагбаумом, одночасно слідкуючи за своїми підлеглими, зокрема для того, щоб мати можливість швидко відреагувати на сигнали, які вони можуть подавати, внаслідок виникнення будь-якої небезпеки, а також особисто подавати сигнали у разі виявлення потенційної чи реальної небезпеки (наприклад, подати команду «До бою», направити предмет на повний огляд, забезпечити зупинку автомобіля, затримати осіб, вилучити небезпечні предмети тощо). До обов'язків оглядача (найчастіше він виконує роль стрільця) входить ретельний огляд осіб і транспортних засобів, що перетинають блокпост, відповідно до спеціально розроблених методик, дотримуючись вимог особистої безпеки, а також у разі потреби подавати сигнал про небезпеку. Ще один працівник розміщується в укритті, залишаючись непомітним, та відповідає за прикриття осіб, які здійснюють огляд. Він уважно стежить за поведінкою осіб, які оглядаються, та у разі виникнення небезпеки подає команду та за командою страшного групи відкриває вогонь на ураження.

Оглядова група підпорядковується старшому вогневої групи, у розпорядженні останнього також перебуває навідник-оператор і механік водій бронетранспортеру. До обов'язків старшого вогневої групи входить постійне спостереження за діями підлеглої оглядової групи та сигналами, які вони подають, а також керування діями інших підлеглих, подання сигналу про початок відкриття вогню (самостійно – у разі застосування зброї третіми особами чи за відповідними сигналами, поданими співробітниками, що входять до доглядової групи). Навідник-оператор має забезпечити повне прикриття оглядової групи та можливість повного знищення чи ураження осіб, які чинять збройний опір або проникли на блокпост. Для виконання зазначених завдань він має постійно перебувати на визначеному місці та вести моніторинг дій оглядової групи. Паралельно тримаючи під прицілом особу чи транспортний засіб (залежно від того, що оглядається у конкретний момент) таким чином, щоб оглядач перебував поза межами зони вогневого ураження. Він може відкрити вогонь за відповідною командою старшого вогневої групи, сигналом оглядача чи самостійно прийняти таке рішення у разі спроби застосування зброї особами, які проходять огляд. Механік-водій мусить бути готовий до швидкого маневрування наявного транспортного засобу, а тому від нього вимагається стежити за станом останнього, включаючи технічний стан, рівень заряду акумуляторних батарей, наявність палива та інших необхідних рідин для функціонування такого транспортного засобу, постійно перебуваючи на визначеному місці, безпосередньо спостерігаючи за діями оглядової групи.

До групи охорони мають входити мінімум чотири працівники, вони підпорядковуються старшому блокпоста та забезпечують охорону території, на якій розташований блокпост. Крім того, працівники, що входять до складу такої групи, проводять повний огляд уже затриманих осіб і транспортних засобів.

Групи спостереження (у складі щонайменше двох працівників), як і групи охорони, перебувають у підпорядкуванні старшого блокпоста. На них покладається обов'язок щодо виявлення осіб і транспортних засобів, які наближаються до блокпоста, і завчасної доповіді про направлення руху останніх, зокрема щодо імовірної загрози нападу на блокпост, а тому постійно перебувають на зв'язку зі старшими блокпоста, вогневої та оглядової груп.

Організація служби на тимчасовому блокпості значно відрізняється від несення служби на стаціонарних блокпостах, що зумовлюється характером завдань, що покладаються на них, та тим фактом, що вони встановлюються на короткий проміжок часу, як правило, раптово, і носять більш превентивний, профілактичний характер. Працівники правоохоронних органів несуть службу на тимчасовому блокпості у складі оглядової групи та ще чотири працівники мають бути розташовані по два працівники з обох кінців дороги, де визначається територія розташування тимчасового блокпоста: вони контролюють потік транспортних засобів безпосередньо у зоні проведення

їх огляду та мусять бути готові до миттєвого застосування спеціальних засобів, наявних у розпорядженні, у випадках необхідності. Група огляду у такому разі має складатись щонайменше з трьох працівників: один перевіряє документи; другий – перебуваючи поруч, забезпечує безпеку працівника, який перевіряє документи; третій – з вогнепальною зброєю (найчастіше автоматом або кулеметом) наготові. Із працівників тимчасового блокпоста формується група прикриття на призначається старший цієї групи, який вирішує питання про необхідність відкриття вогню та видає відповідну команду, а також відповідає за безпеку своїх підлеглих.

Протягом 2018 року саме за допомогою блокпостів, що розташовані на території Донецької області, припинено майже 2000 правопорушень. Унаслідок реалізації ретельних заходів контролю виявлено та припинено 80 фактів перевезення зброї та вибухонебезпечних предметів і більше ніж 150 фактів перевезення наркотиків.

У результаті перевірок виявлено 834 особи, причетні до незаконних збройних формувань; затримано 223 особи, які перебували в розшуку за скоєння злочинів; знайдено 33 людини, яких вважали зниклими безвісти. Також поліцейські виявили 36 транспортних засобів та ін.

Підвищенню ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань у зоні проведення АТО (сьогодні – ООС) значною мірою сприяє діяльність блокпостів та мобільних постів. Нині триває двоетапне реформатування діяльності блокпостів.

На першому етапі кількість стаціонарних блокпостів була зменшена втричі. Своєю чергою за рахунок скорочення останніх було збільшено кількість мобільних постів, що дало змогу забезпечити поліцейську присутність у віддалених населених пунктах та підвищити рівень безпеки громадян. Такий підхід повністю відповідає Стратегії реформування органів внутрішніх справ та, відповідно, забезпеченню належного рівня служіння суспільству в розумінні Закону України «Про Національну поліцію».

Другий етап передбачає переобладнання на території проведення Операції Об'єднаних сил інфраструктури блокпостів з метою створення належних умов для громадян та підвищення якості надання поліцейських послуг. Так, блокпости в зоні проведення Операції Об'єднаних сил обладнані сучасною технікою та інтелектуальними відеокамерами. Це насамперед зроблено з метою забезпечення захисту населення від злочинних посягань та терористичних загроз. На блокпостах створено всі комфортні умови для швидкого та якісного проходження контролю, а час перевірки завдяки новітнім технологіям скорочено майже в 10 разів. Оптимальна кількість блокпостів та їх технологічне оснащення дають змогу мінімізувати загрози для мирних громадян та зробити міста Донеччини одними з найбезпечніших у країні. Стаціонарні блокпости розташовані в стратегічно важливих місцях: на виїздах до сусідніх областей – Луганської та Запорізької. Щодня крізь них проходить понад тисячу людей, близько 700 транспортних засобів.

Несення служби на блокпостах, що встановлюються у зоні проведення антитерористичної операції, характеризується певною специфікою, яка відбивається в таких особливостях:

- організація служби на блокпостах передбачає особливий характер, включаючи службу з нерівномірним графіком, у нічний час, позмінно, а також у святкові та вихідні дні;

- визначений строк несення служби на блокпостах поліцейськими, після закінчення якого вони повертаються в розпорядження територіальних органів поліції;

- умови несення служби вимагають стійкого психоемоційного стану, досконалого знання та практичної реалізації вмінь і навичок, високих моральних якостей, зокрема всебічної реалізації принципу патріотизму;

- система службових відносин зі специфічною ієрархією, де поліцейські не завжди підпорядковуються керівникам органів Національної поліції, натомість виконують накази осіб, які займають ідентичні посади в інших правоохоронних органах;

- передбачена реалізація таких превентивних поліцейських заходів, як: перевірка документів особи; опитування особи; поверхнева перевірка; зупинення транспортного засобу; обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю; застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, а також поліцейські заходи примусу;

- підвищений соціальний захист поліцейських, які певний строк несуть службу в зоні проведення антитерористичної операції, зокрема на блокпостах.

Висновки. Не менш важливим питанням, ніж виявлення та попередження правопорушень, є оперативне реагування на останні, оскільки воно дає змогу швидко припинити правопорушення та не допустити настання більш небезпечних наслідків або ж взагалі розкрити справу «по гарячих слідах». Актуальність оперативного реагування на заяви, які містять інформацію

про ті чи інші правопорушення, підвищується пропорційно рівню злочинності на території, а оскільки зона проведення антитерористичної операції апріорі є більш криміногенною за інші, то доцільно розглянути процес створення системи реагування на правопорушення в органах поліції у таких специфічних умовах.

Список використаних джерел:

1. Троцький Р.С. Особливості виконання службово-бойових завдань військовослужбовцями Національної гвардії України в зоні проведення антитерористичної операції. Збірник наукових праць «Національної академії прикордонної служби України». Серія: військові та технічні науки. 2015. № 2(64). С. 69–78.
2. Про затвердження Тимчасового порядку контролю за переміщенням осіб через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей: наказ Першого заступника керівника антитерористичного центру при Службі безпеки України (Керівника антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей) від 14.04.2017 № 222ог. URL: <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/zakonodavstvo-pro-diyalnis/nakazi-pro-diyalnist/72790.html>.
3. Орлов М.М. Роль державного управління у сфері розвитку воєнної науки в Україні. Честь і закон. 2014. № 4. С. 8Б17.
4. Албул С.В. Організація і тактика несення служби на блокпостах в умовах антитерористичної операції: метод. рек. / С.В. Албул, О.Т. Ніколаєв, А.О. Шелехов. Одеса: ОДУВС, 2014. 34 с.
5. Звіт Незалежного антикорупційного комітету з питань оборони «Перетинаючи межу: нелегальна торгівля з окупованим Донбасом, що підриває оборону» (Transparency International Defence and Security та Transparency International Україна). 2017. 59 с. URL: <https://nako.org.ua/analytcs/peretynayuchy-mezhu-nelehalna-torhivlya-z-okupovanym-donbasom-scho-pidryvaje-oboronu/>
6. Євтушок В.А., Петров В.О. Пріоритетні напрями професійної підготовки поліцейських, які залучаються для несення служби в зоні антитерористичної операції. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України: зб. матеріалів конф. (м. Харків, 21 квіт. 2017 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підгот. ф-ту № 2. Харків: ХНУВС, 2017. С. 83–86.

УДК 342.9:351.746

АГАПОВА О.В.

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ГОЛОВНОГО
ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЦЕНТРУ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

Мета цієї статті полягає в тому, щоб на підставі узагальнення теоретичних положень науки адміністративного права розкрити зміст основних елементів адміністративно-правового статусу Головного експертно-криміналістичного центру Державної прикордонної служби України. З урахуванням розглянутих наукових підходів, присвячених елементам адміністративно-правового статусу, визначено «адміністративно-правовий статус Головного експертно-криміналістичного центру Державної прикордонної служби України» та виокремлено ознаки, які дали змогу визначити цю експертну установу суб'єктом публічної адміністрації у сфері судово-експертної діяльності.

Ключові слова: адміністративно-правовий статус, судово-експертна діяльність, Головний експертно-криміналістичний центр Державної прикордонної служби України, елементи, суб'єкти публічної адміністрації у сфері судово-експертної діяльності.

© АГАПОВА О.В. – кандидат юридичних наук, науковий співробітник (Харківський науково-дослідний інститут судових експертиз імені Заслуженого професора М. С. Бокаріуса Міністерства юстиції України)